

GRØNLANDS **POLITI**

Tale til temamøde i Folketingets Grønlandsudvalg onsdag den 28. april 2021

Mange tak Justitsminister og mange tak til Grønlandsudvalget. Jeg vil forsøge at give udvalget en status over Grønlands Politis indsats vedrørende seksuelle overgreb og i den forbindelse vil jeg bl.a. komme med en række uddybende kommentarer til nogle af de emner justitsministeren har gennemgået.

Der er en risiko for, at jeg kommer til at springe emner over som I gerne vil høre om – eller der er emner I gerne vil have mere detaljeret belyst. Spørg derfor meget gerne indtil dette. Af praktiske grunde vil jeg dog foreslå, at vi venter med spørgsmålene til efter mit indlæg.

.....

Grønlands Politi arbejder med udgangspunkt i vores strategi for 19-22 med navnet "Sammen skaber vi tryghed". Strategien har 4 hovedindsatsområder:

1. Fokus på børn og unge
2. Forebyggelse
3. Personfarlig kriminalitet, og
4. Den gode arbejdsplads

Når vi i strategien taler om at skabe tryghed SAMMEN, så er det både for at understrege, at det kun er et arbejde, der kan lykkes i samarbejde med andre



myndigheder, NGO-organisationer, virksomheder og private borgere – og i et internt samarbejde på tværs af afdelinger og uddannelsesretninger.

.....

Der er ingen tvivl om, at **seksuelle overgreb mod børn** er Grønlands Politis absolutte topprioritet. Hvis man ser på vores strategiske fokusområder, så kan man konstatere, at emnet passer ind i samtlige 4 områder – herunder ”den gode arbejdsplads”, hvor vi bl.a. skal have særligt fokus på medarbejdernes psykiske arbejdsmiljø, idet overgrebssagerne virkelig tærer på de involverede kolleger.

Anmeldelser om overgreb mod børn har vi navnlig set de sidste 20 år. Anmeldelsestallet har været stigende siden det første gang kom grundigt på dagsordenen for ca. 22 år siden. Inden da har jeg oplevet emnet som kraftigt tabuiseret. Dette tabu er lige så stille ved at blive nedbrudt uden at vi er i mål endnu.

.....

Politimæssigt har vi gennem mange år savnet fakta om overgrebene, hvilket førte til den såkaldte **Tasiilaq-rapport**, hvor Grønlands Politi i slutningen af 2019 udgav den første større rapport med en tilbundsgående analyse af karakteristika af seksuelle overgreb mod børn og unge. Rapporten, der fik titlen *’Tasiilaq - En kortlægning af seksualforbrydelser mod børn og unge i Tasiilaq i perioden 2014 – 2018 samt anbefalinger til forebyggende indsatser’*, blev udarbejdet af blandt andet politiets kriminalpræventive medarbejder i Tasiilaq, og den satte særligt fokus på de problemer, der var i den østgrønlandske by. Rapporten var med til at skabe omtale og



dermed stor politisk fokus på området. Selvom rapporten er udfærdiget med udgangspunkt i sager fra Tasiilaq distriktet, så er der efter min opfattelse ingen grund til at antage, at mønsteret skulle være væsentligt forskelligt andre steder i landet.

.....

Vi har længe været bekymrede over, at vi ikke oplever at anmeldestallet vedrørende seksuelle overgreb mod børn modsvarer omfanget af det antal overgreb som eksempelvis befolkningsundersøgelser og Børnetalsmanden MIO's rejserapporter beskriver. Vi har endvidere undret os over, at anmeldestallene i nogle områder af landet er meget mindre pr. indbygger end i andre. Vi frygtede at dette bl.a. kunne skyldes at tabuet på ingen måde var brudt alle steder, ligesom der måske kunne være andre årsager til at man ikke anmelder seksuelle overgreb til myndighederne.

Rapport om barrierer for anmeldelser udkom på den baggrund i starten af i år som Grønlands Politis anden større rapport om overgreb. Rapporten er en tilbundsående analyse af karakteristika ved særligt barrierer for anmeldelser af seksuelle overgreb mod børn og unge. Nogle af rapportens hovedkonklusioner er:

- Der er en manglende viden i befolkningen om seksualitet og sund grænsesætning.
- Der mangler viden blandt fagpersoner om håndteringen af sager om seksuelle overgreb – herunder procedurer for underretning af socialforvaltningen og anmeldelse til politiet.
- Ofre savner viden om, hvad der sker når man anmelder en sag
- Seksuelle overgreb er stadig tabuiseret i store dele af befolkningen



Rapporten fremkommer endvidere med en række anbefalinger. Bl.a.:

- Oplysning til børn og unge om seksualitet og seksuelle overgreb i form af undervisning.
- Der bør udarbejdes tværfaglige beredskabsplaner
- Politiet bør fokusere på uddannelse af medarbejderne til at tage hånd om ofrene i enig højere grad – dette er iværksat
- Der skal skabes en styret offentlig debat om seksuelle overgreb

.....

Mere operativt kan jeg nævne, at den **særlige enhed i Grønlands Politi, der skal arbejde med overgrebssager**, som Justitsministeriet og Grønlands Politi fremsatte forslag om i forbindelse med flerårssaftaleforhandlingerne om politiets og anklagemyndighedens økonomi, er i fuld gang med at blive etableret.

Overgrebssektionen er en dedikeret sektion i Grønlands Politi for sager om seksuelle overgreb mod børn. Sektionen skal sikre en hurtig, korrekt og effektiv sagsbehandling i politiet samt en bedre håndtering af de børn og unge, som har været udsat for seksuelle overgreb.

Sektionens primære opgaver vil være:

- Sikre rettidig gennemførelse af videoafhøringer
- Efterforske og sagsbehandle overgrebssager
- Håndtere de anklagerfaglige og andre juridiske aspekter af sager og generelle problemstillinger



- Rådgive politikredsens øvrige sagsbehandlere, videoafhørere og anklagere og assistere dem i nødvendigt omfang
- Koordinere samarbejde med eksterne partnere på overgrebsområdet

Overgrebssektionen består lige nu af en politikommissær, en fagkoordinator og tre politiuddannede medarbejdere. Der er et jobopslag på en administrativ medarbejder, som skal besættes snarest muligt. Pr. 1. juli skal sektionen desuden tilføjes en politiuddannet medarbejder mere og en juridisk anklager.

Pr. 1. januar 2022 skal overgrebssektionen være fuldt bemandet og bestå af en politikommissær, en politiuddannet fagkoordinator, otte politiuddannede medarbejdere, en administrativ medarbejder, en juridisk anklager og en akademisk medarbejder.

Oprettelse af sektionen er i overensstemmelse med anbefaling 3 i "Barrierer for anmeldelser" samt anbefaling 12 fra det "Grønlandsk-dansk tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland".

.....

Efterforskningen i sager om seksuelle overgreb følger i princippet de helt almindelige procedurer og standarder for efterforskning, hvor man naturligvis tager et særligt hensyn til forurettedes alder. Efterforskningen skiller sig dog ud på mindst et væsentligt punkt – der anvendes videoafhøring af barnet.



Hvis Grønlands Politi, efter den indledende efterforskning, stadig mener, at der er hold i anmeldelsen, vurderer vi, om der skal foretages **videoafhøring** af barnet. Dette er en mulighed for børn under 15 år, således at man undgår, at barnet senere skal møde op i retten. Videoafhøring foretages inden for 7 dage, så vidt det er muligt.

1. Forud for videoafhøringen foretager den politiassistent, der skal foretage videoafhøringen, et hjemmebesøg hos familien, oftest dagen før afhøringen. Dette gøres med henblik på at få skabt kontakt med barnet, så han eller hun kan føle sig trygge ved videoafhøreren den efterfølgende dag. Her tales der ikke om selve sagen.
2. Det er politiet, som indkalder til videoafhøring, og orienterer forældremyndighedsindehaveren. Hvis forældremyndighedsindehaveren modsætter sig afhøringen, kan den gennemføres ved rettens beslutning herom. Hvis en eller begge forældre er mistænkte i sagen, kan afhøringen gennemføres ved rettens beslutning og en dommers tilstedeværelse.
3. Under videoafhøringen bestræber man sig på at skabe trygge rammer for barnet. Den mistænkte beskikkede forsvarer er til stede under videoafhøringen. Den mistænkte er ikke tilstede. Ved videoafhøring er der to lokaler i brug – afhøringslokalet og et monitorrum. I afhøringslokalet er kun videoafhøreren, en eventuel tolk og eventuel neutral tryghedsperson til stede sammen med barnet. I monitorrummet er forsvareren, en sagsbehandler fra politiet, en repræsentant fra socialforvaltningen samt eventuelt en bisidder til stede.



4. Efter videoafhøringen har den mistænkte mulighed for at se videoen sammen med sin forsvarer. Forsvareren kan, på vegne af den sigtede, begære genafhøring.

.....

I forbindelse med et møde i Rådet for Grønlands Retsvæsen i september 2017 blev det besluttet, at der skulle sikres **bedre rammer for videoafhøring af børn**, hvorfor der i 2018 blev anskaffet 17 mobile enheder – såkaldte børneafhøringskufferter - til videoafhøring af børn.

Vi har gennem en årrække været i dialog med kommunerne om muligheden for at låne lokaler til afhøringsbrug, da vi ikke selv råder over egnede lokaler. Det er primært lykkedes at indgå aftaler om at benytte lokaler i regi af familiecentre o. lign. i enkelte byer.

Grønlands Politi er derefter i samarbejde med de lokale myndigheder gået i gang med at indrette lokalerne. Lokalerne vil typisk skulle bruges til andre formål end alene videoafhøringer. Dette arbejde sker i Nuuk, Ilulissat, Aasiaat og Tasiilaq.

I de resterende byer har det været svært at finde lokaler, da de lokale myndigheder ikke har kunne stille egnede lokaler til rådighed. Der er både generelt et problem med at finde frem til ledige lokaler man kan tilbyde Grønlands Politi, og så er flere af de mulige lokaler i meget dårlig stand og dermed ikke egnede til afhøringer.



De steder, hvor Grønlands Politi ikke har en permanent aftale, vil afhøringer foregå i de bedste lokaler vi kan finde på tidspunktet.

Vi fortsætter dialogen med de lokale myndigheder om at få stillet egnede lokaler til rådighed. Jeg skal samtidig understrege, at manglen på faste egnede lokaler IKKE er et forsinkende led i sagsbehandlingen.

.....

Grønlands Politi er i samarbejde med Rigspolitiets Kommunikationsafdeling i gang med en kampagne, der skal oplyse befolkningen om forskellige emner vedrørende seksuelle overgreb med særligt fokus på ofrene. I mangel af et bedre ord kalder vi det for en "**anmeldeskampagne**". Den første del, der startede op i februar 2020, handlede særligt om vigtigheden af at anmelde et seksuelt overgreb. Denne del bestod af en animationsfilm på de tre grønlandske dialekter, som blev suppleret af besøg på skoler i hele Grønland, hvor politiet viste film og talte med skolebørnene i samarbejde med kommunerne. Denne del af kampagnen var en stor succes, og vi ser det som en af de primære grunde til, at anmeldelsestallene i 2020 vedrørende seksualforbrydelser er steget markant. I 2016 modtog vi således 381 anmeldelser, i 2019 559 og i 2020 748.

I år er vi fortsat med kampagnen, hvor der i marts er lanceret to nye animationsfilm. Den ene har fokus på, hvad der sker, når man anmelder et seksuelt overgreb til politiet, mens den anden har et specifikt fokus på processen, når der skal foretages videoafhøring af et barn. De to nye animationsfilm tager dermed fat i og oplyser om politiets interne processer i sager om seksuelle overgreb mod børn og unge. Både



børn og voksnes manglende viden om, hvad der sker, når man anmelder et seksuelt overgreb til politiet, var en af de barrierer, der stod tydeligt frem i vores rapport om barrierer for anmeldelser af seksuelle overgreb mod børn og unge.

Planlægningen af næste del af kampagnen er allerede i gang, og her vil fokus være på fagpersoner samt tryghedspersoner omkring barnet. De konkrete tiltag i denne del af kampagnen er dog ikke fastlagt endnu.

.....

Jeg har nævnt de to rapporter om hhv. seksuelle overgreb og anmeldelsesbarrierer. Et tredje større analysearbejde er en **kortlægning og evaluering af forebyggelsesindsatsen i Grønlands Politi**, hvor vi i 2017 foretog en intern kortlægning og evaluering af den forebyggende indsats i politiet. Kortlægningen og evalueringen blev igangsat ud fra et ønske hos os selv om at opprioritere det forebyggende arbejde. Arbejdet førte til en intern rapport, der pegede på, at vi godt kunne få et mere strategisk fokus på vores forebyggelsesarbejde, samtidig med at vi burde skærpe bemanningen og ledelsen på det forebyggende område. På denne måde skulle det forebyggende arbejde forankres dybere i organisationen og være baseret på en helhedsorienteret indsats, hvor der var sammenhæng mellem det strategiske fokus, den ledelsesmæssige prioritering og de metoder og værktøjer, der blev benyttet i det forebyggende arbejde. Dette har bl.a. ført til en særlig forebyggelsesafdeling ledet af en vicepolitiinspektør. Denne afdeling har bl.a. stået for de nævnte rapporter og arbejder ihærdigt med at skabe et effektivt samarbejde mellem alle parter på forebyggelsesområdet.



.....

Grønlands Politi satte fra starten af 2019 skub i **opprioriteringen af den forebyggende indsats** med ansættelse af kriminalpræventive medarbejdere. Først i Tasiilaq og senere i Ilulissat og Qaqortoq. I 2020 fulgte ansættelsen af en sektionsleder og en kriminalpræventiv medarbejder i Aasiaat.

Opprioriteringen blev gjort mulig med puljemidler fra Finansloven for 2019 og egne midler tilført området.

.....

Grønlands Politi har et **tæt samarbejde med de øvrige myndigheder i Grønland**. Særligt kan det fremhæves, at vi i Tasiilaq og Nuuk er i gang med at lave tværsektorielle handlevejledninger til fagpersonale. Dette arbejde er i overensstemmelse anbefaling 2 i "Barrierer for anmeldelser" samt målet om 'Tværfagligt samarbejde' i Naalakkersuisuts strategi mod seksuelle overgreb 2018-2022, Killiliisa. Grønlands Politi vil meget gerne være med til at sikre, at lignende handlevejledninger udarbejdes i hele landet og så ensartet som muligt.

I forlængelse heraf er vi i tæt dialog med Socialstyrelsen om et generelt samarbejde i forhold til at forebygge og bekæmpe seksuelle overgreb mod børn og unge. Der er startet en dialog op, hvor der blandt andet udveksles viden om den nye overgrebssektion og det forebyggende arbejde i Grønlands Politi, sagsbehandlingen i kommunernes socialforvaltninger, Socialstyrelsens forebyggelsesafdeling Paarisa og Socialstyrelsens rejsehold af psykologer. I dette forum, samt i øvrigt i andre relevante



fora, tales der også om en mulig model for en lokalt tilpasset version af Børnehusene. Arbejdet sker i overensstemmelse med anbefaling 3 i ”Barrierer for anmeldelser”.

.....

En grønlandsk model for **Børnehuse** er et stort ønske i Grønlands Politi. Dette hænger sammen de store udfordringer for socialt udsatte børn generelt og med problematikken om overgreb og videoafhøringslokaler specifikt. Desuden ville en Børnehus-model give mulighed for at sikre en mere koordineret indsats myndighederne imellem, hvor man sikrer sig, at barnet er i fokus, og at der med de rette kompetencer og rammer tages hensyn til barnets behov.

.....

Videre er Grønlands Politi ved at starte et samarbejde op med Foreningen Grønlandske Børn om en **bisidder-ordning for forurettede i kriminalsager under 15 år**. Foreningen Grønlandske Børn har i dag en ordning med bisiddere i sociale sager, kaldet Najorti. Det er denne ordning, som Grønlands Politi og Foreningen Grønlandske Børn har dialog om at kunne udvide til også at omfatte videoafhøringer. En samarbejdsaftale om en pilotperiode er ved at blive udarbejdet, og vi og foreningen håber at kunne have aftalen på plads i løbet af en måneds tid. Udover at sikre børnenes tarv i forbindelse med kriminalsagen og videoafhøringen endnu bedre, så er et sekundært mål med ordningen, at man på sigt skaber et bedre forløb for børnene, når sagen overgår fra kriminalsagssystemet til det sociale system. Her er tanken, at en gennemgående bisidder vil være med til at skabe kontinuitet for barnet, og risikoen for at barnets sag falder mellem to stole mindskes.



.....

Mange tak for ordet. Jeg svarer meget gerne på spørgsmål vedrørende de emner jeg lige har talt om eller helt andre emner som Grønlandsudvalgets medlemmer kan have interesse i.

